

ХАРАКТЕРИСТИКА КОНЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТИВНОЇ ПОРОДНОЇ ГРУПИ, ЩО СТВОРЮЄТЬСЯ

Т. Є. ІЛЬНИЦЬКА, О. В. БОНДАРЕНКО

Інститут розведення і генетики тварин імені М.В.Зубця НААН (Чубинське, Україна)

<https://orcid.org/0000-0002-0969-9095> – Т. Є. Ільницька

<https://orcid.org/0000-0003-0084-453X> – О. В. Бондаренко

horsebreeders@ukr.net

Були проаналізовані основні селекційні ознаки коней української спортивної групи, що створюється, та проведено їх порівняння з показниками коней української верхової та інших спортивних порід. Визначено, що новостворювана породна група вірогідно відрізняється від коней української верхової породи за типом будови тіла, походженням та переважає за показниками рівня спортивної продуктивності. Унаслідок тривалої роботи склалися всі передумови для апробації нової породної групи коней під назвою «українська спортивна». Сформований цільовий стандарт та характеристика основних селекційних ознак коней української спортивної породної групи, що створюється. Надані рекомендації для кіннозаводчиків щодо оцінки та відбору коней нової породної групи відповідно до напрямку спортивної продуктивності: конкур чи виїздка.

Ключові слова: конярство, селекція, екстер'єр, цільовий стандарт, генетичні ресурси, коні української спортивної породної групи

CHARACTERISTICS OF THE HORSE OF THE UKRAINIAN SPORTS BREED GROUP THAT IS BEING CREATED

T. Y. Ilnytska, O. V. Bondarenko

Institute of Animal Breeding and Genetics nd. a. M.V.Zubets of NAAS (Chubynske, Ukraine)

Were analyzed the main selection characteristics of horses of the Ukrainian sports group, which is being created and they were compared with the indicators of horses of the Ukrainian riding and other sports breeds. It was determined that the newly created breed group significantly differs from the horses of the Ukrainian riding breed in terms of body type, pedigree and surpasses the level of sports performance in terms of indicators. The result of long-term work formed all the prerequisites for the approbation of a new breed group of horses called "Ukrainian sports". It formed goal standard and characteristics of the main selection features of horses of the Ukrainian sports breeding group. It formed the recommendation for the breeder in accordance with the direction of sports performance: show jumping or dressage for evaluate and select horses.

Keywords: horse breeding, selection, goal standard, genetic resources, horses of the Ukrainian sports breed group

ХАРАКТЕРИСТИКА ЛОШАДЕЙ УКРАИНСКОЙ СПОРТИВНОЙ ПОРОДНОЙ ГРУППЫ, КОТОРАЯ СОЗДАЕТСЯ

Т. Е. Ильницкая, О. В. Бондаренко

Институт разведения и генетики животных имени М.В.Зубца НААН (Чубинское, Украина)

Были проанализированы основные селекционные признаки лошадей украинской спортивной группы, которая создается, и проведено их сравнение с показателями лошадей украинской верховой и других спортивных пород. Определено, что вновь создаваемая породная группа до-

*ствердно отличається від лошадей української верхової породи по типу телосложення, про-
исхождению и превосходит по показателям уровня спортивной продуктивности. В резуль-
тате длительной работы сложились все предпосылки для апробации новой породной группы
лошадей под названием «Украинская спортивная». Сформирован целевой стандарт и харак-
теристика основных селекционных признаков лошадей украинской спортивной породной
группы, которая создается. Наданы рекомендації для коннозаводчиком для оценки и отбора
лошадей новой породной группы соответствию с направлением спортивной продуктивности:
конкур или выездка.*

Ключевые слова: коневодство, селекція, целевой стандарт, генетические ресурсы, лошади української спортивної породної групи

Вступ. Спортивне конярство в Україні незважаючи на складну економічну ситуацію у країні останні 10 років стрімко розвивається. Кількість змагань з класичних видів кінного спорту збільшується. Також спостерігається тенденція до зміни поголів'я спортивних коней, яке порівнюючи з 2013 роком збільшилась більше ніж в 2,5 рази [1, 2]. Змінюються і вимоги до робочої продуктивності коней. Нідерланди та Німеччина, які є лідерами у цій галузі, широко впроваджують сучасні методи оцінки та підбору коней в селекційно-племінній роботі: BLUP, лінійна оцінка, індекс остеохондрозу та інші [3]. Розроблені та широко впроваджені нові методи оцінки з використанням геномної селекції для раннього прогнозування спортивної роботоздатності [4]. На жаль, в Україні сучасні методи оцінки та відбору у роботі з українською верховою породою коней не набули широкого впровадження. Вітчизняна спортивна порода почала значно поступатися за роботоздатністю імпортованим. Результатом стало скорочення поголів'я коней української верхової породи при збільшенні загальної кількості спортивних коней різного походження [5].

З початком незалежності України почався активний імпорт коней західно-європейських спортивних порід. За цей час було створено декілька сучасних кінних заводів, які займаються розведенням коней вестфальської, ганноверської та інших західно-європейських порід. Для поліпшення спортивних якостей коней української верхової породи селекціонери почали масово схрещувати з жеребцями інших порід, часто перевищуючи допустимі ступені кровності, намагаючись якнайшвидше поліпшити роботоздатність потомства [6]. При цьому спостерігається позитивний вплив на селекційні ознаки потомства, збільшені основні проміри та покращена результативність у спортивних змаганнях [7].

Унаслідок тривалої селекційно-племінної роботи, склалися всі передумови для апробації нової породної групи коней під назвою «українська спортивна», в якій спільним з українською верховою є напрям продуктивності, а саме – спортивний, при вірогідних відмінностях за типом будови тіла, походженням, та перевагах за показниками рівня продуктивності [8]. При цьому планується збереження чистопородності коней української верхової породи та ефективно використання імпортованого поголів'я для створення нових генеалогічних комплексів і типів, що забезпечить біологічне різноманіття генетичних ресурсів конярства відповідно до затвердженої Програми селекції [9].

Мета досліджень. Вивчення основних селекційних ознак коней української спортивної групи, що створюється та порівняння їх з показниками коней української верхової та інших порід, яких розводять на території України. Сформувані цільовий стандарту та характеристики основних селекційних ознак для оцінки та відбору коней для відтворення.

Матеріали та методи досліджень. Матеріалами досліджень слугували результати комплексної оцінки селекційних ознак (родовід, проміри, спортивна продуктивність) 1250 коней різного походження спортивного напрямку використання, яку проводили з 2013 по 2019 рік включно. Проаналізовані родоводи кращих спортивних коней та методи їх отримання. Для оцінки спортивної продуктивності використаний метод оцінки за 20-бальною шкалою з сумуванням балів за кожне змагання та визначенням середнього [10]. Для формування цільового стандарту та характеристики новостворюваної породної групи були вивчені вимоги

Положення з проведення апробації селекційних досягнень у тваринництві [11] та відповідні міжнародні вимоги: Регламент ЄС 2016/2012 та Методичні рекомендації щодо створення племінної книги спортивного коня [12, 13]. Також проаналізовані цілі селекції провідних спортивних племінних організацій [14].

Результати досліджень. Встановлено, що у змаганнях з кінного спорту за період з 2013 по 2019 рік прийняло участь 1250 коней різних порід. За останні 8 років породне співвідношення популяції спортивних коней значно змінилося. Нині за чисельністю переважають коні (39,60%), які належать до порід західно-європейського кореня (вестфальська, ганноверська, голландська теплокровна, бельгійська теплокровна тощо). Також встановлено значне скорочення поголів'я коней української верхової породи на 30,18% від загальної кількості. При цьому кількість коней, яких віднесено до новостворюваної української спортивної групи збільшується із року в рік і за період з 2013 по 2019 роки збільшилась з 6,66% до 32,32% [1] (табл. 1).

1. Чисельність породного складу спортивних коней

Група коней (порода)	Поголів'я, гол.	%
Українська спортивна породна група, що створюється	404	32,32
Українська верхова	320	25,60
Група порід західно-європейського кореня	495	39,60
Чистокровна верхова	10	0,80
Інші	21	1,68
Усього	1250	100

Найбільша чисельність коней західно-європейських порід, по-перше, пов'язана зі збільшенням кількості господарств, які займаються селекційно-племінною роботою з відповідними породами під керівництвом племінних організацій (породних асоціацій). По-друге, велика кількість змагань високого рівня, збільшило попит на коней з високою спортивною продуктивністю. Цей фактор також слугував причиною більш широкого використання поглинального схрещування з кінями західно-європейського кореня, які не зареєстровані у жодній породній асоціації, що створило передумови для формування нової породної групи.

Для більш детальної оцінки масиву коней, що формується для створення породної групи був проведений аналіз родоводів коней української верхової породи та української спортивної породної групи, які приймали участь у змаганнях з кінного спорту. Питома вага різних порід в походженні цих груп коней представлена на рисунку 1.

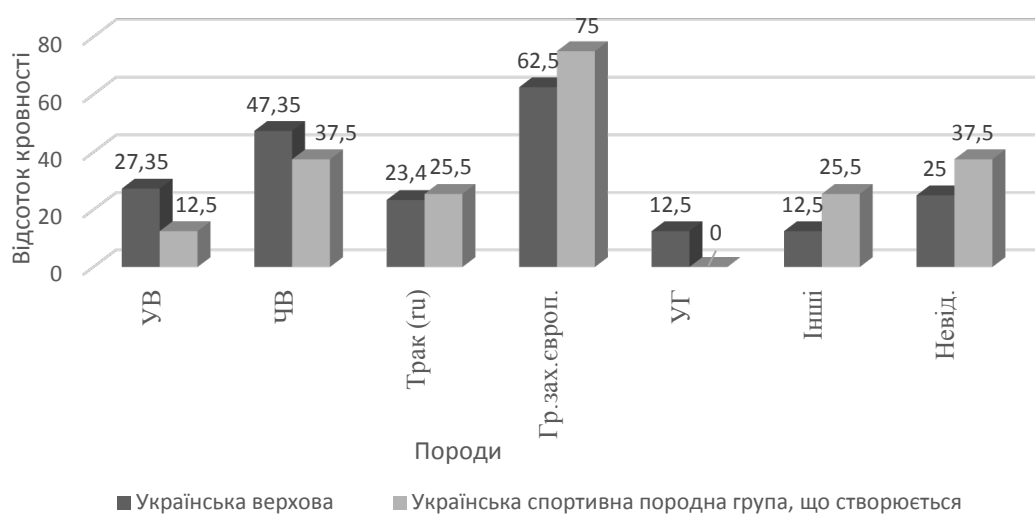

Рис 1. Оцінка походження коней у розрізі кровності за породами

Примітка: УВ – українська верхова; ЧВ – чистокровна верхова; Трак (ru) – тракєнська російської селекції; Гр. зах. европ. – група порід західно-європейського кореня; УГ – угорська; невід. – невідомого походження.

За результатами досліджень, встановлено, що більшість коней (95,2%) української верхової породи мають у своєму родоводі представників інших порід. При цьому середній відсоток кровності за основною породою склав лише 27,35%. Кровність за вихідними породами досягає 62,5%, що суперечить основним положенням діючої Програми селекції, а саме: допуск міжпородного схрещування лише на рівні прилиття крові [9].

Необхідно зазначити, що коні нової породної групи за кровністю значно відрізняються від української верхової. Це обумовлено різними підходами в селекційній роботі з ними, де основним методом удосконалення є схрещування з представниками кращого світового генофонду – породами західно-європейського кореня, такі як вестфальська, голландська теплокровна, бельгійська теплокровна, ганноверська та інші. Достатньо високий відсоток коней невідомого походження (37,5%) пояснюється відсутністю до останнього часу централізованого обліку та неможливістю підтвердження інформації про породну приналежність батьків.

Аналіз спортивних результатів показав, що коні української верхової породи з року в рік поступаються представникам інших порід за показниками виступів в змаганнях. Найкращі показники мають коні групи західно-європейського кореня (56,72). Коні, які входять до новостворюваної породної групи переважають коней української верхової породи майже на 2 бали за середнім показником. Серед них 20% коней, які виступають в конкурсах з висотою перешкод 125–145 см. Також є коні найвищого рівня, які приймають участь у маршрутах рівня 150 см. та вище [2].

2. Спортивна роботоздатність коней різних порід

Порода	Сума балів за усі змагання	M ± m
Українська спортивна породна група, що створюється	11052,0	23,03 ± 1,27
Група порід західно-європейського кореня:	13614,0	56,72 ± 3,08
у т.ч. вестфальська	4876,5	57,4 ± 5,04
бельгійська теплокровна	2736,5	76,01 ± 10,12
голландська	1410,0	49,57 ± 6,57
Українська верхова	2652,1	21,05 ± 2,75
Чистокровна верхова	82,0	27,33 ± 20,93
Будьонівська	47,5	23,75 ± 19,25
Інші неспортивні	19,0	9,5 ± 4,5
Усього	–	32,22 ± 1,31

За результатами оцінки були визначені основні проміри коней української спортивної групи, що створюється (табл. 3). При цьому такий промір як коса довжина тулубу не був оцінений, тому що у більшості коней не можливо з технічних причин взяти цей показник. Аналіз промірів показав, що новостворювана породна група переважає за висотою в холці на 2,1 см ($P > 0,95$) та обхватом п'ястки на 2,5 см ($P > 0,95$) коней української верхової породи [8].

3. Проміри коней української спортивної групи, що створюється

Показник	Жеребці	Кобилиці
Висота у холці, см	169–175	165–167
Обхват грудей, см	195–198	192–200
Обхват п'ястки, см	22,5–22,5	19,5–22,0

З метою оцінки та аналізу екстер'єру, якості рухів та стрибків, а також характеру коней української спортивної породної групи, що створюється був проведений опис зазначеного поголів'я за лінійною шкалою, в основу якої покладено сучасні класифікаційні системи [10]. Коні новостворюваної породної групи характеризуються прямокутною горизонтальною формою тулуба; пропорційною головою, яка має трохи важке (негнучке) поєднання з довгою шиєю з недостатньо розвинутими м'язами; добре розвиненою високою холкою; нахилом лопатки менше 90° (більш прямий); м'язи спини та попереку недостатньо розвинуті; круп довгий та має оптимальний нахил; передні та задні кінцівки не мають значних відхилень у будові. При

цьому коні української верхової породи мають такі переваги: більш легке з'єднання голови та шиї, шия більш довга з розвинутими м'язами та «сухі» кінцівки. Недоліками є занадто висока холка, слабка спина, задні кінцівки більш прямі у куті скакального суглобу та недостатньо розвинута кісткова тканина кінцівок. Відмічається, що коні української верхової породи мають короткий галоп та слабкий імпульс рухів, що негативно впливає на спортивні результати як у конкурі, так і у виїзді. На противагу зазначеним характеристикам, коні української спортивної породної групи мають кращі якості рухів та стрибків, але дещо поступаються представникам західно-європейських порід. За характером коні української верхової породи проявляли необережність та недостатню зосередженість на роботі, при цьому у коней новостворюваної породної групи це майже не спостерігалось – вони спокійні, добре реагують на засоби управління вершником та швидко проходять заїздку [15].

Проаналізовані вимоги законодавства України [11], відповідний регламент Європейського союзу [12] та вимоги Всесвітньої WBFSH щодо спортивних порід [13] та визначений цільовий стандарт та характеристика основних селекційних ознак коней української спортивної породної групи, що створюється.

Коні української спортивної породної групи повинні бути крупні, костисті, з добре вираженим спортивним типом, сухою міцною конституцією, правильною, гармонійною будовою тіла, правильним екстер'єром, з добре вираженим верховим типом. Бажані масті – гніда, ворона, сіра, руда та їх різновиди. Враховуючи досвід провідних спортивних племінних організацій [14] доцільно проводити відбір та оцінку коней до відтворювального складу за спеціалізацією відповідно виду кінного спорту: виїздка чи конкур. Сформований цільовий стандарт за висотою в холці та мінімальні вимоги до спортивної продуктивності коней, яких відбирають до відтворювального складу новостворюваної української спортивної породної групи (табл. 3). При цьому необхідно враховувати, що для виїздових коней необхідно отримати за життя результат за 4 тестами (їздами) відповідно віку з різними судьями, для конкурних – 5 чистих маршрутів на 5 різних змаганнях національного рівня. Це дасть можливість відібрати коней, які мають високу племінну цінність за робочими якостями.

4. Цільовий стандарт коней української спортивної породної групи, що створюється

Показники	Спеціалізація:	
	Виїздка	Конкур
Висота в холці, см: жеребці кобили	168–175 165–172	165–170 163–168
Мінімальні вимоги до спортивної продуктивності		
Коні віком	Виконання їзди зазначеного рівня з мінімальним відсотком	Успішно подоланні без штрафних балів маршрути з висотою перешкод, см:
4-х років	Тест FEI для 4-річних коней: 65% або більше	100–105
5-ти років	Тест FEI для 5-річних коней: 65% або більше	105–110
6 років	Тест FEI для 6-річних коней: 65% або більше	110–1,15
7–8 років	«М» – мінімум 60%	120–125
9 років і старше	Їзда рівня Великий Приз, мінімум 60%	130–140

Для оцінки та відбору коней нової породної групи сформовані рекомендації для кіннозаводчиків щодо будови тіла, екстер'єру, рухів, стрибку та характеру тварин відповідно до напрямку спортивної продуктивності: конкур чи виїздка.

При організації селекційно-племінної роботи з метою отримання високопродуктивних коней для виїздки необхідно відбирати особин, яким характерні наступні ознаки:

1) будова тіла та екстер'єр: тіло прямокутної форми з довгими лініями та пропорційною будовою; корпус тіла направлений уверх до холки; довгі міцні сухі кінцівки без недоліків;

легке з'єднання голови та шиї; довга пропорційна шия, піднята вверх та вигнута аркою, добре розвинена мускулатура верхньої лінії; міцна, добре розвинена мускулатура спини та попереку з правильною будовою; привабливий екстер'єр;

2) рухи: крок – чіткий в 4 темпи, активний, гнучкий та імпульсивний; рись – з чітким підвисанням у повітрі в два темпи; рух активний, гнучкий, імпульсивний та збалансований (втримання тіла коня у повітрі); галоп – з чітким підвисанням у повітрі в два темпи, активний рух, легкий та гнучкий, імпульсивний та збалансований; здатність коня подовжувати та скорочувати рухи без втрати ритму, такту, балансу та легкості; здатність перерозподілу центру рівноваги з передніх кінцівок на задні; достатня гнучкість у суглобах, особливо у задній частині корпусу, легкий рух плеча з високим підняттям зап'ястка;

3) характер: бажання сумлінно працювати з вершником, працьовитість, інтелігентність, доброзичливість до людей та інших тварин, швидка реакція на засоби управління.

Відповідно якщо метою селекції є отримання коней для конкурів рівня Гран Прі, то необхідно відбирати до відтворення особин, які мають наступні ознаки:

1) будова тіла та екстер'єр: тіло прямокутної форми з довгими лініями з пропорційною будовою; корпус тіла має горизонтальне положення; довга шия, злегка піднята вверх та вигнута аркою; добре розвинена мускулатура верхньої лінії шиї; міцні сухі кінцівки без недоліків; міцна, добре розвинена мускулатура спини та попереку з правильною будовою; привабливий екстер'єр;

2) рухи: крок – ритмічний в 4 удари, активний, гнучкий та імпульсивний; рись – ритмічна в два удари; рух активний, гнучкий, імпульсивний та збалансований (втримання тіла коня у повітрі); галоп – з чітким підвисанням у повітрі в два удари, активний рух, легкий та гнучкий, імпульсивний та збалансований; здатність легко подовжуватися та скорочуватися на галопі без втрати ритму, такту, балансу та легкості; галоп легкий та збалансований без значного захвату простору;

3) стрибок: характерна здатність швидко «збиратися» на останньому темпі галопу перед стрибком та здатність розміщувати задні кінцівки дуже близько під корпусом для сильного поштовху; швидкість та сила поштовху від землі на початку стрибка; стрибок направлений вверх – найвища точка холки при цьому повинна знаходитись над серединою перешкоди; добре зігнуті передні кінцівки та підняті вище горизонталі; добрий «баскюль», що виражається в опусканні шиї донизу під час стрибка, попереку слідує за напрямом шиї та добре відкриття задньої частини корпусу, атлетичність, гнучкість, здатність розвивати швидкість під час стрибка, легке приземлення та легкий галоп; акуратність та розрахунок сили при стрибку;

4) характер: сміливість, бажання сумлінно працювати з вершником, працьовитість, високі розумові здібності – кінь повинен сам вміти розраховувати стрибок, мати інтелігентність, доброзичливість до людей та інших тварин, швидку реакцію на засоби управління.

Зазначені характеристики відповідають сучасним вимогам до спортивних коней вищого рівня Гран Прі. Відбір для плеємної роботи кобил та жеребців, які найбільше ним відповідають дає можливість ефективно використовувати генетичний потенціал, який є вже на території України та отримувати конкурентоздатну продукцію.

Висновки. Унаслідок тривалої роботи, склалися всі передумови для апробації нової породної групи коней під назвою «українська спортивна», в яких спільним з українською верховою є напрям продуктивності, а саме – спортивний, при вірогідних відмінностях за типом будови тіла, походженням, та перевагах за показниками рівня продуктивності.

За останні 8 років породне співвідношення популяції спортивних коней значно змінилося у бік збільшення кількості коней, які віднесені до новостворюваної української спортивної групи.

Більшість коней (95,2%) української верхової породи мають у своєму родоводі представників інших порід та кровність за вихідними породами досягає 62,5%. Коні нової породної групи за кровністю за основними породами значно відрізняються від української верхової. Це обумовлено різними підходами в селекційній роботі, де основним методом удосконалення є

схрещування з представниками кращого світового генофонду. Коні, які входять до новостворюваної породної групи переважають представників української верхової породи за спортивною роботоздатністю. Серед них 20% коней, які виступають в конкурсах з висотою перешкод 125–145 см. Аналіз показників промірів показав, що новостворювана породна група переважає коней української верхової породи за висотою в холці на 2,1 см ($P > 0,95$) та обхватом п'ястки на 2,5 см ($P > 0,95$).

За результатами аналізу вимог законодавства України, регламенту Європейського союзу та вимог Всесвітньої WBFSH щодо спортивних порід сформований цільовий стандарт за промірами, спортивною роботоздатністю та принципами відбору до племінного складу породної групи. Надані рекомендації для кіннозаводчиків щодо будови тіла, екстер'єру, рухів, стрибку та характеру тварин відповідно до напрямку спортивної продуктивності для оцінки та відбору коней.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бондаренко О. В., Ільницька Т. Є. Аналіз породного складу коней спортивного напрямку використання. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія : Тваринництво. 2014. Вип. 2/2 (25). С. 26–29.

2. Ільницька Т. Є. Оцінка спортивної роботоздатності коней різних порід, які брали участь у змаганнях з подолання перешкод. *Розведення і генетика тварин*. Київ, 2018. Вип. 56. С. 25–31.

3. Rovere G. Sport horses: breeding specialist from a single breeding programme? *Joint PhD thesis*. The Netherlands, 2016. URL: <http://core.ac.uk/download/pdf/44417834.pdf> (дата звернення 01.10.2020).

4. Haberland A. M., König Von Borstel U., Simianer H., König S. Integration of genomic information into sport horse breeding programs for optimization of accuracy of selection. *Animal*. 2012. Vol. 6:9. С. 1369–1376. DOI: 10.1017/S1751731112000626.

5. Войтенко С. Л., Порхун М. Г., Сидоренко О. В., Ільницька Т. Є. Генетичні ресурси сільськогосподарських тварин України на початку третього тисячоліття. *Розведення і генетика тварин*. Київ, 2019. Вип. 58. С. 110–119.

6. Ткачова І. В. Використання жеребців-плідників західноєвропейських порід для удосконалення української верхової породи. *Науково-технічний бюлетень*. Харків, 2015. Вип. 114. С. 162–166.

7. Ткачова І. В. Система селекції у конярстві. *Вісник аграрної науки*. 2017. №. 12. С. 40–47.

8. Ільницька Т. Є., Бондаренко О. В. Характеристика спортивних коней української верхової породи та коней іншого походження за селекційними ознаками. Науковий прогрес у тваринництві і птахівництві : матеріали XIV Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених з міжнар. участю, присвяч. 90-річчю від дня народж. д-ра біол. наук., професора Бугрова Олексія Дмитровича, 16–17 вер. 2020 р., Харків, 2020. С. 61–63.

9. Геть А. А., Кудрявська Н. В., Жукорський О. М., Костенко О. І., Волков Д. А., Латка О. М., Ткачова І. В., Россоха В. І., Тур Г. М., Ковальова Т. М. Програма селекції коней української верхової породи до 2020 року. Харків: Інститут тваринництва НААН, 2015. 69 с.

10. Бондаренко О. В., Геть А. А., Ільницька Т. Є. Методика оцінки та добору племінного матеріалу з використання генетичних та біологічних особливостей коней різних напрямів використання за сучасними методами. Чубинське, 2017. 34 с.

11. Положення з проведення апробації селекційних досягнень у тваринництві / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1217-12#n17> (дата звернення 01.10.2020).

12. Regulation (EU) 2016/1012 of the European Parliament and of the Council of 8 June 2016 on zootechnical and genealogical conditions for the breeding, trade in and entry into the Union of purebred breeding animals, hybrid breeding pigs and the germinal products thereof and amending

Regulation (EU) No 652/2014, Council Directives 89/608/EEC and 90/425/EEC and repealing certain acts in the area of animal breeding ('Animal Breeding Regulation'). URL: <http://op.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/213e7a66-3dbb-11e6-a825-01aa75ed71a1/language-en> (дата звернення 28.09.2020).

13. Guidelines on setting up a sport horse studbook / WBFSH. URL: [http://www.wbfsch.org/files/2019-10-30_WBFSH_Guidelines_on_setting_up_a_studbook_\(FV_Pics\).pdf](http://www.wbfsch.org/files/2019-10-30_WBFSH_Guidelines_on_setting_up_a_studbook_(FV_Pics).pdf) (дата звернення 28.09.2020).

14. Koenen E. P. C., Aldridge L. I., Philipsson J. An overview of breeding objectives for warmblood sport horses. *Livestock Production Science*. 2004. Vol. 88. С. 77–84.

15. Ільницька Т. Є. Характеристика екстер'єру, рухів та стрибкових здібностей спортивного поголів'я коней за лінійними показниками. *Актуальні дослідження з проблем розведення, генетики та біотехнології в тваринництві*: матеріали XVII Всеукр. наук. конф. молодих вчених та аспірантів з міжнар. участю присвяч. 80-й річн. від дня народж. акад. УААН Валерія Петровича Бурката. Чубинське, 2019. С. 14–15.

REFERENCES

1. Bondarenko, O. V., and T. Y. Ilnytska. 2014. Analiz porodnoho skladu koney sportyvnoho napryamu vykorystannya – Analysis of livestock by breed sport horses. *VisnykSums'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu. Seriya: Tvarynnytstvo – Bulletin of Sumy national agrarian university. Series : Livestock*. 2(2):26–29 (in Ukrainian).

2. Ilnytska, T. Y. 2018. Otsinka sportyvnoyi robotozdatnosti koney riznykh porid, yaki braly uchast' u zmahannyakh z podolannya pereshkod – Assessment of sports performance of horses of different breeds that took part in show jumping competitions. *Rozvedennya i henetyka tvaryn – Animal breeding and genetics*. Kyiv. 56:25–31 (in Ukrainian).

3. Rovere, G. 2016. Sport horses: breeding specialist from a single breeding programme? *Joint PhD thesis*. The Netherlands, URL: <http://core.ac.uk/download/pdf/44417834.pdf> (date of application 01.10.2020) (in English).

4. Haberland, A. M., König Von Borstel U., H. Simianer, S. König. 2012. Integration of genomic information into sport horse breeding programs for optimization of accuracy of selection. *Animal*. 6:9:1369–1376. DOI: 10.1017/S1751731112000626 (in English).

5. Voitenko, S. L., M. G. Porkhun, O. V. Sydorenko, and T. Y. Ilnytska. 2019. Henetychni resursy sil'skohospodars'kykh tvaryn Ukrayiny na pochatku tret'oho tysyacholittya – Genetic resources of agricultural animals of Ukraine at the beginning of the third millennium. *Rozvedennya i henetyka tvaryn – Animal breeding and genetics*. Kyiv. 58:110–119 (in Ukrainian).

6. Tkachova, I. V. 2015. Vykorystannya zherebtsiv-plidnykiv zakhidnoyevropeys'kykh porid dlya udoskonalennya ukrayins'koyi verkhovoyi porody – The use of stallions of western European breeds for improvement of Ukrainian warmblood breed. *Naukovo-tekhnichnyy byuletyn – Scientific and technical bulletin*. 114:162–166 (in Ukrainian).

7. Tkachova, I. V. 2017. Systema selektsiyi u konyarstvi – System of selection of horse breeding. *Visnyk ahrarnoyi nauky – Bulletin of agricultural science*. Kyiv. 12:40–47 (in Ukrainian).

8. Ilnytska, T. Y., and O. V. Bondarenko. 2020. Kharakterystyka sportyvnykh koney ukrayins'koyi verkhovoyi porody ta koney inshoho pokhodzhennya za selektsiynymy oznakamy – Characteristics of sport horses of Ukrainian riding breed and horses of other origin by selection traits. *Materialy XIV Vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi molodykh vchenykh z mizhnarodnoyu uchastyu, prysvyachenoyi 90-richchyu vid dnya narodzhennya d.b.n., profesora Buhrova Oleksiya Dmytrovycha (16–17 veresnya 2020 r.) – Proceedings of the XIV All-Ukrainian Scientific and Practical Conference of young scientists with international participation, dedicated to the 90th anniversary of the birth of Dr., Professor Bugrov Alexei Dmitrievich (September 16–17, 2020)*. Kharkiv. 61–63 (in Ukrainian).

9. Hetia, A. A., N. V. Kudryavska, O. M. Zhukorsky, O. I. Kostenko, D. A. Volkov, O. M. Latka, I. V. Tkachova, V. I. Rossokha, G. M. Tur, and T. M. Kovalova. 2015. *Prohrama*

selektsiyi koney ukrayins'koyi verkhovoyi porody do 2020 roku – Program of selection of horses of ukrainian riding breed until 2020. Kharkiv. 69. (in Ukrainian).

10. Bondarenko, O. V., and T. Y. Ilnytska. 2017. *Metodyka otsinky ta doboru plemynnoho materialu z vykorystanniam henetychnykh ta biolohichnykh osoblyvostei konei riznykh napriamiv vykorystannia za suchasnymi metodamy – Methods of evaluation and selection of breeding material using genetic and biological features of horses of different directions by using modern methods. Chubynske, 36 (in Ukrainian).*

11. Polozhennya z provedennya aprobatsiyi selektsiynykh dosyahnen' u tvarynnystvii: Nakaz vid 02.07.2012 No 385. Baza danykh "Zakonodavstvo Ukrayiny" – Regulations on approbation of selection achievements in animal breeding: Order of 02.07.2012 № 385. Database "Legislation of Ukraine" URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1217-12#n17> (date of application 01.10.2020) (in Ukrainian).

12. Regulation (EU) 2016/1012 of the European Parliament and of the Council of 8 June 2016 on zootechnical and genealogical conditions for the breeding, trade in and entry into the Union of purebred breeding animals, hybrid breeding pigs and the germinal products thereof and amending Regulation (EU) No 652/2014, Council Directives /608/EEC and 90/425/EEC and repealing certain acts in the area of animal breeding ('Animal Breeding Regulation'): URL: <http://op.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/213e7a66-3dbb-11e6-a825-01aa75ed71a1/language-en> (date of application 28.09.2020) (in English).

13. Guidelines on setting up a sport horse studbook / WBFSH. URL: [http://www.wbfs.org/files/2019-10-30_WBFSH_Guidelines_on_setting_up_a_studbook_\(FV_Pics\).pdf](http://www.wbfs.org/files/2019-10-30_WBFSH_Guidelines_on_setting_up_a_studbook_(FV_Pics).pdf) (date of application 28.09.2020) (in English).

14. Koenen, E. P. C., L. I. Aldridge, J. Philipsson. 2004. An overview of breeding objectives for warmblood sport horses. *Livestock Production Science*. 88:77–84 (in English).

15. Ilnytska, T. Y. 2019. Kharakterystyka ekster"yeru, rukhiv ta strybkovykh zdibnostey sportyvnoho poholiv"ya koney za liniynymi pokaznykamy – Characteristics of the exterior, movements and jumping abilities of the sport population of horses by linear indicators. *Aktual'ni doslidzhennya z problem rozvedennya, henetyky ta biotekhnolohiyi v tvarynnystvii: materialy XVII Vseukr. nauk. konf. molodykh vchen. ta asp. – Recent research on breeding, genetics and biotechnology in animal breeding: Proceedings of the XVII All-Ukrainian Scientific Conference of young scientists and graduate students. Chubynske. 14–15 (in Ukrainian).*

Одержано редколегією 07.10.2020 р.

Передано до друку 26.10.2020 р.